

ТАСДИҚ МЕКУНАМ
Директори Институти фалсафа,
сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи
А.Баҳоваддинови Академияи
миллии илмҳои Тоҷикистон
д.и.ф., профессор Маҳмадизода Н.Д.

" 29 " марти соли 2024

ХУЛОСАИ

шубъаи масоили назариявии давлат ва ҳуқуқи муосири Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ба диссертатсияи Қодирзода Тоҳир Қамар дар мавзуи «Проблемаҳои назариявии ташаккули шуури ҳуқуқии судяҳо дар партави ислоҳоти судӣ- ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.01 - Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълимот дар бораи ҳуқуқ ва давлат

Диссертатсияи Қодирзода Тоҳир Қамар дар мавзуи «Проблемаҳои назариявии ташаккули шуури ҳуқуқии судяҳо дар партави ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар шубъаи масоили назариявии давлат ва ҳуқуқи муосири Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон таҳия шудааст.

Қодирзода Тоҳир Қамар соли 1981 ба шубъаи шабонаи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дохил шуда, онро соли 1987 бо ихтисоси ҳуқуқшиносӣ хатм намудааст.

Қодирзода Т.Қ. барои таҳияи диссертатсия аз соли 2020 дар кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва аз соли 2023 ба ҳайси унвонҷӯ дар шубъаи масоили назариявии давлат ва ҳуқуқи муосири Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон қабул гардидааст.

Мушовири илмӣ: Бобочонзода Исрофид Ҳусейн, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент, ш. Душанбе.

Шуъбаи масоили назариявии давлат ва ҳуқуқи муосири Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон диссертатсияи Қодирзода Тохир Қамарро дар мавзуи «Проблемаҳои назариявии ташаккули шуури ҳуқуқии судяҳо дар партави ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» муҳокима намуда, чунин хулоса қабул намуд:

Таҳқиқоти илмии Қодирзода Т.Қ. дар мавзуи «Проблемаҳои назариявии ташаккули шуури ҳуқуқии судяҳо дар партави ислоҳоти судӣ- ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» яке аз аввалин дар илми ҳуқуқшиносии Тоҷикистон таҳқиқоте мебошад, ки бахшида ба шуури ҳуқуқии судяҳо гузаронида шудааст.

Дар шароити муосири дигаргуниҳои куллии иқтисодӣ, сиёсӣ, иҷтимоӣ-фарҳангӣ ва ислоҳотҳои ҳуқуқӣ, дар шароити ҷаҳонишавии тамаддунҳо ва тағйиротҳои дигари ҷамъиятӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташаккули ҷомеаи мутамаддини шахрвандӣ ва давлати ҳуқуқбунёд нақши ҳокимияти судӣ, огоҳии шуури ҳуқуқии судӣ ва татбиқи ҳуқуқ махсусан меафзояд.

Вобаста ба ин дар мамалакат як силсила ислоҳотҳои судӣ-ҳуқуқие гузаронида шудаанд, ки онҳо ба ҳамаи ҷанбаҳои ҳаёти ҳуқуқии ҷомеа ва пеш аз ҳама, ба ташаккул ва таҳкими мақомоти судӣ таъсири мусбӣ расониданд. Бинобар ин барои тақмил додани қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ин самт гузаронидани таҳқиқотҳои назариявӣ-илмие заруранд, ки барои таъмини мустақилияти судяҳо ва баланд бардоштани шуури ҳуқуқии судяҳо мусоидат намояд. Аз ин рӯ, коркарди проблемаи шуури ҳуқуқии касбии судяҳо аз ҷиҳати назария ва амалияи илми ҳуқуқшиносӣ зарур ба шумор меравад.

Возеҳу равшан аст, ки проблемаи шуури ҳуқуқӣ ва татбиқи ҳуқуқ кайҳо боз тавачҷӯҳи олимони ҳуқуқшиносро ба худ ҷалб кардааст. Он дар асарҳои ҳам мутахассисон оид ба назарияи умумии давлат ва ҳуқуқ ва ҳам фанҳои ҳуқуқии соҳавӣ мавриди тарҳрезӣ қарор дода шудааст. Аммо қисми асосии таҳқиқотҳо оид ба масъалаҳои бамиёномада, даҳсолаҳо пеш аз ин интишор ёфтаанд ва мафҳуми онҳо асосан дарки назариявии проблемаи шуури ҳуқуқӣ ва татбиқи ҳуқуқро дар бар мегиранд. Ҷиҳати шуури ҳуқуқии судя ва ҳуқуқтатбиқкунӣ дар баррасии парвандаҳои судӣ бошад, дар адабиётҳои соҳавӣ ва маводи илмӣ, ба шакли масъалаҳои умумии татбиқи ҳуқуқ мавриди баррасӣ қарор ёфтаанд.

Тавре Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар паёми навбатӣ қайд намуданд: «Механизми муҳими ҳифзи ҳуқуқи инсон ва

таъмини волоияти қонун мақомоти ҳокимияти судӣ мебошад». Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар мулоқот бо кормандони мақомоти судӣ ба интихоб ва ҷобачогузории кадрҳо диққати махсус дода, таъкид намуданд, ки ҳангоми пешниҳоди номзадҳо ба вазифаи судья донишу маҳорат ва сифатҳои ахлоқии онҳо мавриди омӯзишу санҷиш қарор дода шавад.

Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар паёми навбатӣ ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2024-ро ба ифтихори санаи бисёр муҳими таърихӣ 30 солагии Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон «Соли маърифати ҳуқуқӣ» эълон намуданд, ки бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 30-уми декабри соли 2024 №668 ба расмият дароварда шуд.

Дар паём, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, қайд карданд, ки «Конститутсияи Тоҷикистони соҳибистиклол, ки заминаи эъмори давлати мустақили миллӣ ва пешравии тамоми ҷанбаҳои ҳаёти мардуми кишварро фароҳам овардааст, яке аз дастовардҳои муҳимтарини мо мебошад. Амалӣ намудани меъёрҳои Конститутсия ба мо имкон дод, ки пояҳои устувори ҷомеа ва давлатро созмон диҳем, сулҳу оромӣ, суботи сиёсӣ ва ваҳдати миллиро таҳким бахшем, рушди устувори иқтисодии кишварамонро таъмин намоем, барои ҳар як шаҳрванди мамлакат шароити зиндагии арзанда ва инкишофи озодонаро муҳайё созем».

Дар Тоҷикистон сиёсати давлатӣ дар самти баланд бардоштани маърифати ҳуқуқӣ ва таълиму тарбияи ҳуқуқии шаҳрвандон дар асоси як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ба амал бароварда мешаванд. Ҳуҷҷатҳои барномавии зикргардида дар баланд бардоштани сатҳи маърифати ҳуқуқӣ ва тарғиби ҳуқуқӣ шароит фароҳам меоранд, ки шаҳрвандон аз ҳуқуқҳои худ истифода баранд, масъулият дошта бошанд, инчунин дар баланд бардоштани сатҳи шуури ҳуқуқии онҳо мусоидат менамоянд.

Новобаста аз тарҳрезии проблемаҳои шуури ҳуқуқӣ баъзе масъалаҳо, ба монанди шуури ҳуқуқии касбии судьяҳо ҳоло ҳам мушкилотҳо, таҳқиқотҳои нокифояи ҷанбаҳои алоҳидаи ин проблема ҷой доранд. Пурсишҳои сотсиологӣ дар байни судьяҳои судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронидашуда аз он шаҳодат медиҳанд, ки ҷораҳои андешидашуда ҳам дар қисми қонунгузорӣ ва ҳам сатҳи ташкилию ҳуқуқӣ ва сифату самаранокии қабули санадҳои судӣ ба пуррагӣ кифоя намекунанд. Махсусан кафолатҳои қонунӣ мустақилияти судьяҳо, масъалаҳои ташкилию ҳуқуқӣ ва иҷрои санадҳои судӣ ҷӣ дар қонунгузорӣ ва ҷӣ дар амалия беҳбудиро талаб мекунад, ки ҳамаи ин дар натиҷа ба шуури ҳуқуқии судьяҳо таъсири худро мерасонад.

Яке аз омили дигари онҳо масоили тархрезии илмии таносуби назарияи шуури ҳуқуқии касбии судяҳо мебошад. Муаллиф дар фаъолияти амалии зиёда аз сисолаи худ ба ҳайси судя оид ба зарурати алоқамандии назарияи ҳуқуқӣ ва амалия боварии комил зоҳир намуда, қайд мекунад, ки ҳаёти ҳуқуқӣ аксар вақт ҳолатҳои мухталифро ба вучуд оварда, бидуни таҳлил ва фаҳмиши назариявии онҳо ҳалли он душвориро ба миён меорад ва адабиёти махсус дар бораи шуури ҳуқуқии касбии судяҳо, ки роҳнамои ҳалли ин масъалаҳо бошад, кам аст.

Аз ин лиҳоз, муаллиф аз таҷрибаи касбии бисёрсолаи худ ба хулоса омадааст, ки оид ба таҳкими ҳокимияти судӣ ва баланд бардоштани шуури ҳуқуқии касбии судяҳо, як зумра пешниҳодҳои назариявӣ-амалӣ коркард шавад. Дар ин замина, қайд мекунад, ки судяҳо бояд ҳангоми ба амал баровардани адолати судӣ, бо истифода аз арзишҳои ҳуқуқӣ, одату анъанаҳои ҳуқуқӣ, мероси фарҳанги ҳуқуқии миллӣ, санадҳои меъерии ҳуқуқӣ, иттилоотонии раванди ҳуқуқтатбиқкунӣ, бозомӯзӣ, дарки падидаҳои ҳаёти ҳуқуқиро ба роҳбарӣ гирифта, фаъолияти касбии худро сифатан баланд бардоранд. Ҳамзамон, имконпазирии гузаронидани ислоҳоти судӣ-ҳуқуқиро дар доираи дигаргунсозии иҷтимоию иқтисодии тамоми ҷомеа ба мақсад мувофиқ меҳисобад.

Бинобар ин, таҳқиқоти илмии масъалаҳои назариявии шуури ҳуқуқии касбии судяҳо дар алоқамандӣ бо таҷрибаи судӣ дар замони муосир заруратро металабад ва интихоби мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионии мазкур, маҳз бо дар назар доштани ҳамин гуфтаҳо асос ёфтааст.

Таҳқиқоти диссертатсионӣ самараи тафаккури чандинсолаи муаллифро оид ба проблемаҳои ҳуқуқ ва татбиқи он дар алоқамандии зич бо проблемаҳои ислоҳоти судӣ дар кишвари мо ифода мекунад. Дар робита бо ин, таҳқиқоти диссертатсионии мазкур, бо рисолаи номзадии дар соли 2018 дифоъкардаи муаллиф дар мавзӯи: «Проблемаҳои суистифода аз ҳуқуқҳои субъективии гражданин», самти таҳқиқоти илмии интихобшуда ва дар он оғозшударо идома ва инкишоф медиҳад, ки ин як марҳила дар таҳқиқоти муаллиф оид ба масъалаи мутаносибии ҳақиқат ва шуури ҳуқуқии касбии судяҳо аст.

Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ муаллиф кушиш намудааст, ки нуқтаи назари худро баён намояд, лаҳзаҳои баҳснокро ҷудо намуда, таваҷҷуҳро ба ақидаҳои нав ҷалб карда, фаҳмиши худро дар бораи масъалаҳои ҳуқуқӣ, ки дар ин самт ба миён меоянд, пешкаш намояд.

Ҳамзамон, мақсади таҳқиқоти диссертатсионӣ ин таҳлил ва омӯختани омилҳои мебошанд, ки ба ҷараёни дар ҳаёт татбиқ намудани ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ душворихоро ба миён меоранд. Муаллиф аз нигоҳи назарияи

илми ҳуқуқшиносӣ тавачҷух зоҳир намудааст, ки роҳҳои ташаккули шуури ҳуқуқии касбии судяҳои замони муосир ва тағйир додани тафаккури фаҳмиши ҳуқуқ аз ҷониби судяҳо ва тамоми шахсоне, ки бо ин ё он тарз дар татбиқи ҳуқуқ ва дар баамалбарории адолати судӣ саҳм доранд, коркард намуда, ақидаҳои назариявӣ ва таклифҳои амалӣ пешниҳод намояд.

Ҳамин тавр, дарки назариявии проблемаҳои шуури ҳуқуқии судӣ дар сатҳи дастрасии бевоситаи онҳо дар таҷрибаи судӣ ва тавассути масъалаҳои, ки ҳуди амалияи судӣ ба миён мегузорад, аҳамияти мавзӯи интиҳобшудаи таҳқиқоти рисолаи илмиро махсусан таъкид мекунад.

Дар чараёни таҳқиқоти диссертатсионӣ унвонҷӯ Конститутсияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунҳои конституционӣ, кодексҳо, қонунҳо, фармонҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Ҳукумати Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Паёмҳои Президенти Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суханрониҳо дар вохурӣ бо судяҳои судҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон солҳои 2011 ва 2019, Концепсияи сиёсати ҳуқуқии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2028, Барномаҳои ислохотҳои судӣ-ҳуқуқӣ барои солҳои 2007-2010, 2011-2013, 2015-2017 ва 2019-2021, қарорҳои Пленуми Суди Олии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Суди Олии иқтисодии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, чамбастиҳои амалияи судӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва дигар ҳуҷжатҳои барномавӣ стратегӣ (Барномаи таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон барои солҳои 2022-2026, Барномаи таълим ва тарбияи ҳуқуқии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2030, Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 5 августи соли 2023 дар соҳаи ҳифзи ҳуқуқи инсон барои давраи то соли 2038), Кодекси одоби судяи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ҳуҷжатҳои барномавӣ - стратегиро мавриди истифода қарор додааст. Дар баробари қонунгузори милли, инчунин, конститутсия ва қонунгузори баъзе кишварҳои хориҷӣ оид ба масъалаи таҳқиқшаванда истифода шудаанд.

Асоси эмпирикии таҳқиқотро маводи аз ҷониби муаллиф мурағабгашта оид ба ҳолати воқеии шуури ҳуқуқии касбии судяҳо, натиҷаи пурсиши сотсиологии судяҳо оид ба сатҳи донишҳои назариявии ҳуқуқии онҳо, таҳсилоти ҳуқуқии касбӣ ва баланд бардоштани сатҳи шуури ҳуқуқии касбӣ, таҷрибаи шахсии фаъолияти касбии муаллиф дар Суди Олии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил медиҳанд. Асоси методологии таҳқиқот ба равиши низомӣ, ба принципҳои рағанд, таҳлили

вазъиятӣ, функционалӣ, эволюсионӣ ва ҳамгирии онҳо асос ёфтааст. Таҳқиқоти диссертатсионӣ аз нуқтаи назари принципи ҳуқуқ гузаронида шудааст, ки ба эҷоди назари ҳамаҷонибаи фаъолияти шуури ҳуқуқӣ дар замони муосир мусоидат мекунад. Бо ёрии усулҳои диалектикӣ, таърихӣ-ҳуқуқӣ ва дигар усулҳо раванди пайдоиш ва таҳаввули ақидаҳо дар бораи шуури ҳуқуқӣ мушоҳида карда мешаванд.

Дар таҳқиқот ҳамчун усулҳои умумии донишҳои илмӣ, усулҳои таҳқиқоти назариявӣ: таҳлил ва синтез, индуксия ва дедуксия истифода шудаанд. Ҳамчун усулҳои махсуси таҳқиқоти ҳуқуқӣ, усулҳои зерин истифода шудаанд: усули расмӣ-мантиқии шарҳи меъёрҳои ҳуқуқ, усули муқоисавии ҳуқуқӣ, инчунин усули моделсозии назариявӣ ва ҳуқуқӣ. Бо истифода аз усулҳои умумии низомӣ, таркибӣ ва функционалӣ мафҳуми умумии шуури ҳуқуқии касбии судяҳо, низоми унсурҳои таркибии шуури ҳуқуқӣ, алоқаи дохилинизомӣ ва функционалии байни унсурҳои шуури ҳуқуқӣ, вазифа ва мақсадҳои шуури ҳуқуқии касбии судяҳо омӯхта мешаванд. Усулҳои зикршуда имкон доданд, ки унсурҳои таркибӣ ва функсияҳои шуури ҳуқуқии касбии судяҳо омӯхта шаванд. Дар заминаи усулҳои илмӣ мантиқӣ, таърихӣ, сотсиологӣ робитаи мантиқии байни унсурҳои таркибии шуури ҳуқуқии касбии судяҳо, низоми мантиқии функсияҳои шуури ҳуқуқӣ ва шуури ҳуқуқии касбии судяҳо, таъсири шароити таърихӣ ба мазмун ва шуури ҳуқуқии касбии судяҳо, аз ҷумла, дар замони муосир, алоқамандии шуури ҳуқуқии касбии судяҳо бо падидаҳои гуногуни ҳаёти ҷомеа, омилҳои объективӣ ва субъективӣ муайян ва таҳлил карда мешавад.

Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ бо истифода аз усулҳои махсуси илмӣ омӯриш ва сотсиологӣ сатҳи шуури ҳуқуқии касбии судяҳо, аз ҷумла, ҳиссаи донишҳои ҳуқуқии назариявӣ ва амалӣ дар фаъолияти касбии онҳо, унсурҳои маънавии фарҳанги ҳуқуқии касбии онҳо муайян карда мешаванд.

Дар чараёни таҳқиқоти диссертатсионӣ бо мақсади муайян намудани сатҳи шуури ҳуқуқӣ ва шуури ҳуқуқии касбии судяҳо бо истифода аз усулҳои мушаххаси сотсиологӣ, аз ҷумла, пурсишнома дар байни судяҳо гузаронида шуд. Дар натиҷа зарурат ва аҳаммияти донишҳои назариявӣ дар фаъолияти касбии судяҳо, сатҳи истифодаи донишҳои назариявӣ дар фаъолияти судяҳо, таносуби донишҳои назариявӣ ва амалӣ муайян карда мешавад. Дар заминаи усулҳои махсуси ҳуқуқии шакли меъёрӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, таърихӣ-ҳуқуқӣ дар диссертатсия шароити таърихӣ инкишофи шуури ҳуқуқӣ, унсурҳои идеологӣ ва сиёсии шуури ҳуқуқии касбии судяҳо, таносуби шуури ҳуқуқии касбии ҳуқуқшиносон, шуури ҳуқуқии касбии судяҳо муайян ва таҳқиқ карда мешаванд.

Навгонии илмии таҳқиқот. Навоварии илмии таҳқиқот дар он инъикос меёбад, ки он яке аз аввалин таҳқиқотҳои маҷмӯӣ мебошад, ки дар он масоили назариявӣ - методологии концепсияи нави илмии шуури ҳуқуқии касбии судяҳо коркард карда шудааст. Дар таҳқиқот муаллиф бо омӯзиши нуктаҳои назариявӣ ва мавқеҳои гуногуни олимон, концепсияҳои пешниҳодгардида марбут ба шуури ҳуқуқии касбии судяҳо ва қонунгузори амалкунандаро баррасӣ намуда, масоили муҳими назариявӣ ва методологии ташаккул ва тақмили шуури ҳуқуқии касбии судяҳоро дар ҷараёни ислохотҳои судӣ – ҳуқуқӣ ва нақши онро дар баланд бардоштани шуури ҳуқуқии касбии судяҳо ҳангоми ба амал баровардани адолати судӣ дар замони муосир мавриди таҳқиқ қарор додааст.

Муаллифи рисола категорияҳои ҳуқуқиеро, ки шуури ҳуқуқии касбии судяҳоро тавсиф мекунанд, мурратаб ва мушаххас намуда, унсурҳои сохтори онро таҳқиқ карда, ҳолатҳои объективӣ ва субъективӣ, ки ба баланд бардоштани шуури ҳуқуқии касбии судяҳо ва татбиқи ҳуқуқ зимни ба амал баровардани адолати судӣ дар марҳилаҳои гуногуни фаъолияти касбии судӣ таъсир мерасонанд, муайян кардааст.

Навоварии илмии таҳқиқоти диссертсионӣ, инчунин аз интиҳоби ҷанбаҳои кам омукташудаи ташаккули шуури ҳуқуқӣ, фаҳмиши ҳуқуқӣ, тафсири ҳуқуқӣ, шуури ҳуқуқии касбии судяҳо, аз ҷумла, ангезаи рафтор, менталитет ва аҳамияти он дар ташаккули шуури ҳуқуқии касбии судяҳо муайян карда шудааст.

Ҳамзамон, дар рисола муаллиф ҷанбаҳои нави фаҳмиши шуури ҳуқуқии касбии судяҳо, омилҳои мушаххасе, ки ба ташаккули унсурҳои алоҳидаи шуури ҳуқуқии касбии судяҳо таъсир мерасонанд ва хусиятҳои онро муқаррар намуда, тадбирҳои баланд бардоштани шуури ҳуқуқии касбии судяҳоро дар ҳошияи барномаи нави ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ ва сиёсати ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба таҳкими сулҳу суббот, ваҳдати миллӣ, ҳифзи арзишҳои миллӣ ва ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд ва эъмори давлати демократию ҳуқуқбунёд равона карда шудааст, муайян намудааст.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот дар он аст, ки натиҷаҳои илмии бадастомада барои дарки илмии равандҳои ташаккули шуури ҳуқуқии касбии судяҳо нигаронида шудаанд. Муқаррарот, ҳулосаҳо ва тавсияҳои илмӣ, ки дар таҳқиқот оварда шудаанд, имкон медиҳанд, ки нақши шуури касбии ҳуқуқии судяҳо дар механизми татбиқи ҳуқуқ, мушкилоти вазъи кунунии шуури ҳуқуқӣ дар Тоҷикистон, нақши давлат дар ташаккули шуури ҳуқуқӣ амиқтар сурат гирад.

Дар таҳқиқот кушиш карда мешавад, ки муносибати ҷаҳонбинии нав нисбат ба масъалаи баррасишаванда ташаккул дода шавад. Таҳқиқотҳои гузаронидашуда на танҳо ба олимон, балки ба кормандони таҷрибаомӯз, мақомоти ҳуқуқтатбиқкунӣ имкон медиҳад, ки бо мақсади ташаккул ва такмили сифатҳои касбии судяҳо ва пешгирии шаклҳои гуногуни деформатсияи касбии онҳо ба шуури ҳуқуқӣ нигоҳи амиқтару нав гиранд.

Аҳаммияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки натиҷаҳои бадастомада метавонанд дар раванди таҳияи тадбирҳои амалӣ оид ба баланд бардоштани сатҳи маърифати ҳуқуқӣ дар ҷомеаи муосир, ягонакунии истилоҳот дар соҳаи назарияи ҳуқуқ ва давлат, инчунин дар раванди қабули қоидаҳо, омода намудани кадрҳои судягӣ ва баланд бардоштани сатҳи фаҳмиши ҳуқуқӣ ва шуури ҳуқуқии онҳо метавонад мусоидат намояд.

Таҳлили ташаккул ва рушди шуури ҳуқуқии дар таҳқиқот гузаронидашуда имкон медиҳад, ки низоми тадбирҳои мушаххасе, ки ба баланд бардоштани самаранокии сиёсати давлат дар ин самт нигаронида шудаанд, мақсадноктар муайян карда шаванд, зеро самаранокии низоми идоракунӣ дар давлат ва сатҳи фасод дар сохторҳои давлатӣ аз сатҳи шуури ҳуқуқии кормандон вобаста аст.

Хулоса ва тавсияҳои дар таҳқиқот зикргардида, барои таҳияи барномаҳои маҷмуии мақсаднок, ки ба баланд бардоштани сатҳи маърифати ҳуқуқӣ ва пурзӯр намудани самаранокии фаъолияти меъёрҳои ҳуқуқӣ нигаронида шудаанд, заминаи илмӣ фароҳам меоранд.

Маводи диссертатсиониро дар раванди таълим дар омода намудани таъминоти таълимию методии фанҳои «Таърихи ҳуқуқ ва давлат» ва «Назарияи ҳуқуқ ва давлат» истифода бурдан мумкин аст.

Асосҳои назариявии таҳқиқоти диссертатсиониро, таҳқиқотҳои илмию назариявии муҳаққиқони ватанӣ ва хориҷӣ оид ба паҳлуҳои ҷудоғонаи категорияи шуури ҳуқуқӣ ташкил медиҳанд. Ин проблемаҳо дар қорҳои олимони ватанию хориҷӣ ба монанди Сальников В.П., Аверин А.В., Байниязов Р.С., Белканов Е.А., Вопленко Н.Н., Касаткин С.Н., Малюткин А.В., Ильин И.А., Байтин М.И., Усмонов О.У., Тохиров Ф.Т., Ойгензихт В.А., Менглиев Ш.М., Имомов А.И., Иброҳимзода С.И., Тағойназаров Ш.Т., Бобочонзода И.Ҳ., Шарофзода Р.Ш., Холиқзода А.Ғ., Исқандаров З.Ҳ., Диноршоев А.М., Ализода З., Насриддинзода Э.С., И.Р. Шодиев, Маҳмудов И.Т., Холиков К.Н., Маҳмудзода М.А., Раҳимзода М.З., Азиззода У.А., Нематов А.Р., Буризода Э.Б., Назаров А.К., Мирзамонзода Х.М., Д.С. Раҳмон, Назар М.А., Абдулхонов Ф.М., Ализода Ш.Ш., Раҳматчонзода Р.Р., Нусратов Л.М., Ғоибов Р.Д., Насков Д.С., Сарқорова

Ш.С., Обидова М.Н., Абдуллозода Ф.Н., Муродзода А.А. ва дигарон инъикос ёфтаанд.

Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот аз он иборат аст, ки таҳқиқоти илмӣ у, аз ҷумла таҳлилҳои назариявӣ, амалӣ, нуктаҳои илмӣ пешниҳоднамуда ва хулосаҳо дастоварди муаллиф буда, асоснокунӣ ва мубрамии онҳо тасдиқи худро ёфтаанд.

Тасвиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсионӣ. Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар шӯбаи масоили назариявии давлат ва ҳуқуқи муносири Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон муҳокима ва тасдиқ гардида, дастовардҳои илмӣ муаллиф вобаста ба мавзӯ дар конференсияҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ ва дигар нишастҳои илмӣ ба таъб расонида шудаанд.

Муқаррарот, хулосаҳо ва тавсияҳое, ки дар рафти таҳқиқоти илмӣ таҳия шудаанд, 5 монография, 1 китоби дарсӣ, 5 васоити таълимӣ, 53 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 21-тои онҳо дар маҷаллаҳои илмӣ тавсиякардаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд. Аз ҷумла:

а) Монографияҳо, дастури таълимӣ:

[1–М]. Кодиров, Т.К. – гл. 39. гл. 41 Комментарии к гражданскому процессуальному кодексу Республики Таджикистан [Текст] / Т.К. Кодиров / Под.ред. профессора Рахимова М.З. – Душанбе, 2012. – 573 с.

[2–М]. Қодиров Т.Қ., Бобочонов И.Ҳ., Қодиров Т.Қ., Бадалов Ш.К. Уҳдадорҳои алиментдиҳӣ (дар назария ва амалияи Ҷумҳурии Тоҷикистон): Дастури таълимию амалӣ/ Зери таҳрири Раиси Суди конститусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон Маҳмудов М.А.. [Матн] / Т.Қ. Қодиров, И.Ҳ. Бобочонов, Ш.К. Бадалов. – Душанбе «Эр–граф», 2012. – 272 с. – ISBN 978-99947-41-97-7.

[3–М]. Кодирзода Т.К. Актуальные проблемы осуществления субъективных гражданских прав (учебное пособие). [Текст] / Т.К. Кодирзода. – Душанбе. 2013. –92 с.

[4–М]. Кодирзода Т.К. Злоупотребления субъективными гражданскими правами (теория и практика). Монография. [Текст] / Т.К. Кодирзода. – Душанбе.: «Ямини содик», 2014. – 176с.

[5–М]. Кодирзода Т.К. Проблемы злоупотребления субъективными гражданскими правами. Монография. [Текст] / Т.К. Кодирзода. – Душанбе.: Издательство “Эр–граф”, 2019. – 164 с. – ISBN 978-99975-73-68-1.

[6–М]. Қодирзода Т.Қ., Бобочонзода И.Ҳ., Ашурзода А.А., Ғафорзода И., Саидзода М.Ш., Анушервони И., Ҳамроқулзода Б.А. Тафсири Қонуни

Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи ҳуқуқҳои кудак» [Матн] / Т.Қ. Қодирзода, И.Ҳ. Бобочонзода, А.А. Ашурзода, И. Фафоззода, М.Ш. Саидзода, И. Анушервони, Б.А. Ҳамроқулзода // Зери таҳрири Раиси Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Шермуҳаммад Шоҳиён. – Душанбе: «ЭР-граф». 2019.–308 саҳ. – ISBN 978-99975-96-87-5.

[7–М]. Қодирзода Т.Қ., Бобочонзода И.Ҳ., Раҳимзода Р.Ҳ., Сафарзода А.И., Шоҳиён А., Солиев К.Х., Ҳусейнзода С.Ҳ., Фафоззода И., Ғоибназар И., Қудратзода М. Ҳуқуқи ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон. Қисми умумӣ. Китоби дарсӣ [Матн] / Т.Қ. Қодирзода, И.Ҳ. Бобочонзода, Р.Ҳ. Раҳимзода, А.И. Сафарзода, А. Шоҳиён, К.Х. Солиев, С.Ҳ. Ҳусейнзода, И. Фафоззода, И. Ғоибназар, М. Қудратзода // Зери таҳрири д.и. ҳ., дотсент Раҳимзода Р.Ҳ. ва д.и. ҳ. Бобочонзода И.Ҳ. — Душанбе: «ЭР-граф», 2019. – 550 с. – ISBN 978-99975-73-93-3

[8–М]. Қодирзода Т.Қ. Правосознание судей (понятие, структура и виды). Монография. Часть 1. [Текст] / Т.Қ. Қодирзода. – Душанбе: «ЭР-граф», 2021. –164 с. – ISBN 978-99985-62-49-3.

[9–М]. Қодирзода Т.Қ. Правосознание судей (судебное познание и мышления судей). Монография. Часть 2. [Текст] / Т.Қ. Қодирзода. – Душанбе: «ЭР-граф», 2022. – 188с. – ISBN 978-99985-62-49-3.

[10–М]. Қодирзода Т.Қ. Шуури ҳуқуқи судяҳо. Монография. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода. – Душанбе: «ЭР-граф», 2023. – 312 с. – ISBN 978-99985-1-160-6.

[11–М]. Қодирзода Т.Қ., Бобочонзода И.Ҳ., Рустамзода М.Р. Ҳуқуқи ҷиноятӣ: Ҷиноят ва Ҷазо дар саволу ҷавобҳо, қисми якум, Ҷиноят, Васоити илмию амалӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода, И.Ҳ. Бобочонзода, М.Р. Рустамзода. – Душанбе: «ЭР-граф», 2023. – 279 с. – ISBN 978-99985-1-133-0

б) Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

[12–М]. Қодирзода Т.Қ. Пределы и ограничения осуществление субъективных гражданских прав [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Законодательства. – 2017. – №4(28). – С. 40-54. – ISSN 2410-2903.

[13–М]. Қодирзода Т.Қ. Генезис и современные концепции злоупотребления субъективных гражданскими правами [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Правовая жизнь. – 2017 – 4 (20). – С. 133–147. – ISSN 2307-5198.

[14–М]. Қодирзода Т.Қ., Бободжонзода И.Ҳ., Процессуальные препятствия и особенности механизма судебной защиты субъективных

гражданских прав в гражданском процессе. [Текст] / Т.К. Кодирзода, И.Х. Бободжонзода // Законодательства. – 2019. – №3 (35). – С.87–98. – ISSN 2410-2903.

[15–М]. Кодирзода Т.К., Бободжонзода И.Х., Доступ к правосудию и особенности механизма судебной защиты субъективных гражданских прав в гражданском процессе. [Текст] / Т.К. Кодирзода, И.Х. Бободжонзода // Академический журнал. – 2019. – №3 (31). – С. 45–54. – ISSN 2305-0535.

[16–М]. Кодирзода Т.К., Бободжонзода И.Х., Гносеологические аспекты судебного правоприменения и его влияние на устойчивость судебных решений и независимость судей. [Текст] / Т.К. Кодирзода, И.Х. Бободжонзода // Академический журнал. – 2019. – №4 (32). – С. 44–51. – ISSN 2305-0535.

[17–М]. Кодирзода Т.К., Бободжонзода И.Х., Курбонзода Ш.Ш. Права пациентов: в контексте юридической конфликтологии. [Текст] / Т.К. Кодирзода, И.Х. Бободжонзода, Ш.Ш. Курбонзода // Законодательства. – №4 (36). – 2019. – С. 42–48. – ISSN 2410-2903.

[18–М]. Кодирзода Т.К. Понятие и структура правосознания. [Текст] / Т.К. Кодирзода // Академический журнал. – 2020. – №1 (33) – С. 47–52. – ISSN 2305-0535.

[19–М]. Қодирзода Т.Қ. Мафҳуми шуури ҳуқуқи судяҳо. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2020. – №1(29). – С. 16–27. – ISSN 2307-5198.

[20–М]. Кодирзода Т.К. Гносеологические аспекты судебного правоприменения и его влияние на устойчивость судебных решений и независимость судей. [Текст] / Т.К. Кодирзода // Законодательства. – 2020. – №1(37). – С. 49–56. – ISSN 2410-2903.

[21–М]. Кодирзода Т.К., Бободжонзода И.Х., Курбонзода Ш.Ш., Применение норм национального законодательства при защита прав пациентов в контексте международно–правовых стандартов. [Текст] / Т.К. Кодирзода, И.Х. Бободжонзода, Ш.Ш. Курбонзода // Академический юридический журнал. – 2020. – №3 (35) – С. 116–122. – ISSN 2305-0535.

[22–М]. Қодирзода Т.Қ., Шарофзода Р., Инкишофи заминаҳои илмӣ–методологии мафҳуми «шуури ҳуқуқӣ» [Матн] / Т.Қ. Қодирзода, Р. Шарофзода // Маҷаллаи Академии ҳуқуқ. – 2022. – №1(41). – С. 44–53. – ISSN 2305-0535.

[23–М]. Қодирзода Т.Қ. Тарбияи ҳуқуқӣ ва тарбияи кадрҳои ҳуқуқӣ ҳамчун шартҳои баландбардоштани шуури ҳуқуқӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2022. – №4 (40). – С. 30–42. – ISSN 2307–5198.

[24–М]. Қодирзода Т.Қ. Самаранокӣ ва сифати санадҳои ҳуқуқтатбиқкунӣ ҳамчун шарт ва натиҷаи ҳуқуқтатбиқкунӣ [Матн] / Т.Қ.

Қодирзода // Маҷаллаи Академии ҳуқуқ. – 2023. – № 1. (45). – С. 56–63. – ISSN 2305-0535.

[25–М]. Қодирзода Т.Қ. Шуури касбии ҳуқуқии судяҳо ҳамчун шакли ташаккули шуури ҳуқуқӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Маҷаллаи Академии ҳуқуқ. – 2023. – №1 (45) – С. 72–79. – ISSN 2305-0535.

[26–М]. Қодирзода Т.Қ. Шуури ҳуқуқӣ: Масълаҳои назариявӣ–ҳуқуқӣ [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Қонунгузорӣ. – 2023. – №1(49). – С. 12–15. – ISSN 2410-2903.

[27–М]. Қодирзода Т.Қ. Фаҳмиши ҳуқуқ ҳамчун асоси ташаккули тафаккури судяҳо. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Маҷаллаи Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2023. – №1(41). – С. 84–93. – ISSN 2307–5198.

[28–М]. Қодирзода Т.Қ. Маҳмудзода М.А., Худоёрзода Б.Т. Оила ва қонун. «Такриз ба Тафсири Кодекси оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон Душанбе», (дар ҳаммуаллифӣ), [Матн] / Т.Қ. Қодирзода, М.А. Маҳмудзода, Б.Т. Худоёрзода. // Маҷаллаи Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2023. –№1(41). С.154–171.

[29–М]. Қодирзода Т.Қ., Бобочонзода И.Ҳ. Проблемаҳои назариявии институтҳои ҷиноят ва ҷазо дар лоиҳаи Кодекси нави ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Т.Қ. Қодирзода, И.Ҳ. Бобочонзода // Маҷаллаи Академии ҳуқуқ. – 2023. – №2 (46). – С. 12–22. – ISSN 2305-0535.

[30–М]. Қодирзода Т.Қ. Ислоҳоти судӣ–ҳуқуқӣ дар хошияи Паёми Президент. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Маҷаллаи Академии ҳуқуқ. – 2023. – 3(47). – С. 8–11. – ISSN 2305-0535.

[31–М]. Қодирзода Т.Қ. Шуури ҳуқуқии касбӣ дар фаъолияти ҳуқуктатбиқкунии судӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Маҷаллаи Академии ҳуқуқ. – 2023. – 4(48). – С. 89–95. – ISSN 2305-0535.

[32–М]. Қодирзода Т.Қ., Бобочонзода И.Ҳ., Маҳсудӣ Ф. Тағйиру иловаҳо ба қонунҳои мурофиавӣ идомаи амалишавии Барномаҳои ислоҳоти судӣ–ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: проблемаҳои назариявӣ, қонунгузорӣ ва амалӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода, И.Ҳ. Бобочонзода, Ф.Маҳсудӣ // Осори Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон. 2023. – №3(59). –С.16–30. – ISSN 2412-141X.

в) Мақолаҳои илмие, ки дар нашрияҳои дигар чоп шудаанд:

[33–М]. Қодирзода Т.Қ. Фемида [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Нашрияи Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон – 2012. – №4. – С. 96-99.

[34–М]. Қодирзода Т.Қ. Нуқтаи назари илмии сӯиистифодаи ҳуқуқи субъективии граждани [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Ахбори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (маҷаллаи илмӣ). – Душанбе: «Сино», 2015. – №3\10 (188). – С. 97–104.

[35–М]. Қодирзода Т.Қ. Баъзе лаҳзаҳои баҳсталаби оқибатҳои суйистифодаи ҳуқуқи субъективии граждани [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Ахбори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (маҷаллаи илмӣ). Қисми II. – Душанбе: «Сино», 2015. – №3\12 (189) – С. 87–92.

[36–М]. Қодирзода Т.Қ. Дар бораи проблемаи мафҳум ва аломатҳои суйистифодаи ҳуқуқи субъективии граждани [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Ахбори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (маҷаллаи илмӣ). Қисми I. – Душанбе: «Сино», 2015. – №3\11 (188). – С. 147–151.

[37–М]. Қодирзода Т.Қ. Проблемаҳои назариявии банду бастии суйистифода аз ҳуқуқҳои субъективии граждани [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Нашрияи Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон – 2016. – №44. – С. 79–89.

[38–М]. Қодирзода Т.Қ. Мушкилиҳои ҳуқуқтатбиқкунии меъёр оид ба маъни суйистифодаи ҳуқуқ дар низоми ҳуқуқи граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Нашрияи Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон – 2017. – №3. – С. 56–70.

[39–М]. Қодирзода Т.Қ. Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, Президенти сулҳовару сулҳофар. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Нашрияи Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2019. – №4. – С. 64–69.

[40–М]. Қодирзода Т.Қ. Истиклолияти давлатии Тоҷикистон ва рушди ҳокимияти судӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Нашрияи Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2019. – №3. – С. 84–88.

[41–М]. Қодирзода Т.Қ. Омилҳои пешгирии зӯрварӣ дар оила. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Нашрияи Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2019. – №3. – С. 89–94.

[42–М]. Қодирзода Т.К. Проблемы правосознания и правовой культуры судей в процессе судебного правоприменения. [Текст] / Т.К. Қодирзода // Правосознание и правовая культура как условие эффективности реализации права: проблемы теории, методологии и практики. Монография / Колл. авт., под. ред., д.ю.н. И.Х. Бободжонзода, д.ю.н. А.Р.Нематова. – Душанбе; 2022. – 241 с. – С.106–118.

[43–М]. Қодирзода Т.Қ. Масъалаҳои ки ба шуури ҳуқуқи судяҳо вобастагӣ доранд. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Нашрияи Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2020. – №2. – С. 60–73.

[44–М]. Қодирзода Т.К. Понятие правосознания и ее структурные элементы. [Текст] / Т.К. Қодирзода // Правосознание и правовая культура как условие эффективности реализации права: проблемы теории, методологии и практики. Монография / Колл. авт., под. ред., д.ю.н. И.Х. Бободжонзода, д.ю.н. А.Р.Нематова. – Душанбе, 2022. – С.15–26. – 241 с.

[45–М]. Қодирзода Т.Қ. Шуури ҳуқуқӣ ҳамчун омили самаранокии татбиқи қонунгузорӣ дар фаъолияти судҳо. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Самаранокии татбиқи ҳуқуқ ҳамчун омили таҳкими қонуният ва тартиботи ҳуқуқӣ. Маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмию назариявӣ (Душанбе, 14 июни соли 2022). – Душанбе, 2022. – 342с. – С. 229–245.

[46–М]. Қодирзода Т.Қ. Проблемы правосознания и правовой культуры судей в процессе судебного правоприменения [Текст] / Т.Қ. Қодирзода // Правосознание и правовая культура как условие эффективности реализации права: проблемы теории, методологии и практики (монографическое исследование):/ Бободжонзода И.Х., Нематов А.Р. и др. – Душанбе, 2022. – С. 106–118.

[47–М]. Қодирзода Т.Қ. Понятие правосознание и ее структурные элементы [Текст] / Т.Қ. Қодирзода // Правосознание и правовая культура как условие эффективности реализации права: проблемы теории, методологии и практики (монографическое исследование):/ Бободжонзода И.Х., А.Р. Нематов и др. – Душанбе, 2022. – С. 15–26.

[48–М]. Қодирзода Т.Қ. Проблемаҳои ташаккули шуури касбии ҳуқуқӣ ҳамчун шакли шуури ҳуқуқӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Маводҳои Конференсияи III –юми байналмилалӣ илмию амалӣ дар мавзӯи “ҳуқуқ ва иқтисод: масъалаҳои мубрами ҳуқуқи иқтисодӣ ва амнияти иттилоотӣ”. Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон. – Душанбе, 28 апрели соли 2023. – С. 121–128.

[49–М]. Қодирзода Т.Қ. Шуури ҳуқуқии судяҳо ҳамчун омили самаранокии таъини ҷазо. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Маводи Конференсияи байналмилалӣ илмию амалӣ дар мавзӯи «25–солагии Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон: вазъият ва дурнамо», Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, 2023. – С. 103–108.

[50–М]. Қодирзода Т.Қ. Проблемаҳои ташаккули шуури касбии ҳуқуқӣ ҳамчун шакли шуури ҳуқуқӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Маводҳои Конференсияи III –юми байналмилалӣ илмию амалӣ дар мавзӯи “ҳуқуқ ва иқтисод: масъалаҳои мубрами ҳуқуқи иқтисодӣ ва амнияти иттилоотӣ”. – Душанбе, 28 апрели соли 2023. – С. 121–128.

[51–М]. Қодирзода Т.Қ., Шуури ҳуқуқии судяҳо яке аз шаклҳои татбиқи ҳуқуқӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Асосҳои назариявӣ–меъёрии татбиқи ҳуқуқ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (Монография) / Коллективи муаллифон; зери таҳрири д.и.х., Бобочонзода И.Х. ва д.и.х., Нематов А.Р.– Душанбе:–МН “Дониш”, 2023. – С. 222–233.

[52–М]. Қодирзода Т.Қ. Проблемаҳо ва табиати шуури ҳуқуқӣ дар раванди ҳуқуқтатбиқкунӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Асосҳои назариявӣ–меъёрии татбиқи ҳуқуқ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (Монография) /

Коллективи муаллифон; зери таҳрири д.и.х., Бобочонзода И.Х. ва д.и.х., Нематов А.Р.– Душанбе: МН “Дониш”, 2023. – С. 234–273.

[53–М]. Қодирзода Т.Қ., Бобочонзода И.Х., Шовалиев М.Т. Мафҳуми «маърифати ҳуқуқӣ» дар илми ҳуқуқшиносӣ: проблемаҳои назариявӣ–ҳуқуқӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Маводи Конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявӣ дар Донишкадаи тақмили ихтисоси Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон. Механизмҳои муносири ташаккули маърифати ҳуқуқии аҳоли: ҳолати кунунӣ ва дурнамо: маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ–амалӣ (23 январи соли 2024) // Зери таҳрири Собирзода И.С. – ректори Донишкадаи тақмили ихтисоси Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ – Душанбе: «Матбааи ДМТ», 2024. – 280 с. – С. 74-97.

[54–М]. Қодирзода Т.Қ., Бобочонзода И.Х., Шовалиев М.Т. Мафҳуми «маърифати ҳуқуқӣ» дар қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон: проблемаҳои назариявӣ–ҳуқуқӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода // Маводи Конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявӣ дар Донишкадаи тақмили ихтисоси Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон. Механизмҳои муносири ташаккули маърифати ҳуқуқии аҳоли: ҳолати кунунӣ ва дурнамо: маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ–амалӣ (23 январи соли 2024) // Зери таҳрири Собирзода И.С. – ректори Донишкадаи тақмили ихтисоси Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ – Душанбе: «Матбааи ДМТ», 2024. – 280 с. – С. 98-119.

[55–М]. Қодирзода Т.Қ. Мафҳуми «маърифати ҳуқуқӣ» дар илми ҳуқуқшиносӣ [Захираи электронӣ]. – Манбаи дастрасӣ: <https://ifppanrt.tj/tj/component/search> (санаи мурочиат 12.02.2024).

[56–М]. Қодирзода Т.Қ. Маърифати ҳуқуқӣ: дар ҳошияи паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. [Захираи электронӣ]. – Манбаи дастрасӣ: <https://ifppanrt.tj/tj/component/search> (санаи мурочиат 12.02.2024).

[57–М]. Қодирзода Т.Қ. Ислоҳоти судӣ–ҳуқуқӣ дар ҳошияи Паёми Президент. [Захираи электронӣ]. – Манбаи дастрасӣ: <https://ifppanrt.tj/tj/component/search> (санаи мурочиат 12.02.2024).

[58–М]. Қодирзода Т.Қ. Маърифати ҳуқуқӣ дар қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон. [Захираи электронӣ]. – Манбаи дастрасӣ: <https://ifppanrt.tj/tj/component/search> (санаи мурочиат 12.02.2024).

[59–М]. Қодирзода Т.Қ. Таҳдиди ифротгароии салафӣ ба суботи ҷомеа ва амнияти миллӣ. [Захираи электронӣ]. – Манбаи дастрасӣ: <https://ifppanrt.tj/tj/component/search> (санаи мурочиат 16.02.2024).

[60–М]. Нақши Суханронии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳкими сулҳу субот ва амнияти давлат. [Захираи электронӣ]. – Манбаи

дастрасӣ: https://www.ifppanrt.tj/tj/ilm-va-navidho/andeshai_muhakkikon/item(санаи муроҷиат 15.03.2024).

[61–М]. Нақши Тафсири Кодекси оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар баланд бардоштани маърифати ҳуқуқӣ ва оиладорӣ [Захираи электронӣ]. – Манбаи дастрасӣ: <https://www.facebook.com/share/p/BLyT97DhmvYStLaT/?mibextid=xfxF2i> (санаи муроҷиат 12.03.2024).

[62–М]. Қодирзода Т.Қ., Бобочонзода И.Ҳ. Маърифати ҳуқуқӣ: дар хошияи паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Маводи Конференсияи ҷумҳуриявӣ илмию назариявӣ дар Донишкадаи тақмили ихтисоси Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон. Механизмҳои муосири ташаққули маърифати ҳуқуқии аҳоли: ҳолати кунунӣ ва дурнамо: маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ–амалӣ (23 январи соли 2024) // Зери таҳрири Собирзода И.С. – ректори Донишкадаи тақмили ихтисоси Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ – Душанбе: «Матбааи ДМТ», 2024. – 280 с. – С.13–31.

[63–М]. Қодирзода Т.Қ., Бобочонзода И.Ҳ., Шовалиев М.Т. Мафҳуми «маърифати ҳуқуқӣ» дар илми ҳуқуқшиносӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода, Бобочонзода И.Ҳ., Шовалиев М.Т. Масоили мубрами давлат, ҷомеа ва ҳуқуқи муосир (маҷаллаи илмӣ). 2024. №1 (1). Душанбе, 2024. –С. 14-27.

[64–М]. Бобочонзода И.Ҳ., Қодирзода Т.Қ., Шовалиев М.Т. Фаҳмиши «маърифати ҳуқуқӣ» дар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ. [Матн] / Т.Қ. Қодирзода, Бобочонзода И.Ҳ., Шовалиев М.Т. Масоили мубрами давлат, ҷомеа ва ҳуқуқи муосир (маҷаллаи илмӣ). 2024. №1 (1). Душанбе, 2024.–С. 43-54.

Нуктаҳои асосии таҳқиқот инчунин дар конференсияҳои зерин дар шакли маъруза пешниҳод шудаанд:

– Конференсияи илмӣ–амалӣ дар Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мавзӯи: «Мубрамияти муҳофизати маъмурӣ –мушқилот, дурнамо, ва роҳҳои ҳал». Маъруза: «Таҷрибаи баррасии парвандаҳои ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ». Душанбе. 28 майи соли 2022;

– Конференсияи ҷумҳуриявӣ илмию назариявӣ бахшида ба 25 – солагии рӯзи «Ваҳдати миллӣ» дар мавзӯи «Самаранокии татбиқи ҳуқуқ ҳамчун омили таҳкими қонуният ва тартиботи ҳуқуқӣ». Маъруза: «Шуури ҳуқуқӣ ҳамчун омили самаранокии татбиқи қонунгузорӣ дар фаъолияти судҳо». ш. Душанбе, 14 июни соли 2022;

– Конференсияи ҷумҳуриявӣ илмию назариявӣ бахшида ба 25 – солагии рӯзи «Ваҳдати миллӣ». Маъруза: «Масъалаҳои шуури ҳуқуқӣ

хангоми амалишавии меъёрҳои ҳуқуқӣ дар таҷрибаи судӣ». ш. Душанбе, 17 юни соли 2022;

– Конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар Ҷумҳурии Қирғизистон, дар мавзуи «Конститутсияи и ҳақуқ ба судия». Маъруза: «Доверие к правосудие в контексте судебно-правовой реформе». ш. Бишкек, 14-18 сентябри соли 2022;

– Конференсияи илмӣ-амалӣ дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дар мавзуи: «Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030». Маъруза. «Масъалаҳои ҳақуқбагарӣ дар соҳаи коррупсия». Душанбе, 25 октябри соли 2022;

– Конференсияи III-юми байналмилалии илмию амалӣ дар мавзуи «Ҳуқуқ ва иқтисод: масъалаҳои муҳраи ҳуқуқи иқтисодӣ ва амнияти иттилоотӣ» дар Донишгоҳи давлатии тиҷоратии Тоҷикистон. Маъруза: «Проблемаҳои ташаққули шуури касбии ҳуқуқӣ ҳамчун шакли шуури ҳуқуқӣ». ш. Душанбе, ш. Душанбе, 28 апрели соли 2023;

– Конференсияи II-юми илми-амалии байналмилалӣ дар мавзуи «Илми ҳуқуқшиносӣ ва амалияи он» бахшида ба рӯзи илми тоҷик дар Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон. Маъруза: «Фаҳмиши меъёрии ҳуқуқ дар замони муосир ҳамчун асоси ташаққули ҳуқуқии тафакқури судяҳо». 29 апрели соли 2023;

– Конференсияи байналмилалии илмию амалӣ дар мавзуи «25-солагии Кодекси ҳиҷолатии Ҷумҳурии Тоҷикистон: вазъият ва дурнамо», дар Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон. Маъруза: «Шуури ҳуқуқии судяҳо ҳамчун омилҳои самаранокии таъини ҳазо», санаи 26-уми майи соли 2023;

– Конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявӣ дар Академияи идорақунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Мавзу: «Ҳақуқбагарии ҳуқуқвайронқунии маъмурӣ». Маъруза: «Ҳақуқбагарии ҳуқуқвайронқунии маъмурӣ дар соҳаи муҳочират». Душанбе. 22 майи соли 2023;

– Конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявӣ дар Донишгоҳи давлатии тиҷоратии Тоҷикистон дар мавзуи «Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030». Маъруза: «Баъзе масъалаҳои ҳуқуқии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон». ш. Душанбе. 8 юни соли 2023;

– Конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявӣ дар Донишқадаи тақмили ихтисоси Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар мавзуи «Механизмҳои муосири ташаққули маърифати ҳуқуқии аҳоли: ҳолати қунунӣ ва дурнамо». Маъруза: «Маърифати ҳуқуқӣ ҳамчун воситаи баланд бардоштани шуури ҳуқуқӣ». 23.01.2024.

Мақолаҳои интишорнамудаи унвонҷӯ дар умум тамоми ҷанбаҳои таҳқиқоти илмӣ, назариявӣ ва амалиро доир ба мавзӯи «Проблемаҳои назариявии ташаккули шуури ҳуқуқии судяҳо дар партави ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» гузаронидашударо дар бар мегиранд.

Ба талаботи Комиссияи Олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқ будани тартиб ва танзими диссертатсия. Таҳқиқоти диссертатсионии Қодирзода Тоҳир Қамар дар мавзӯи «Проблемаҳои назариявии ташаккули шуури ҳуқуқии судяҳо дар партави ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти унвони илмии доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълимот дар бораи ҳуқуқ ва давлат ба талаботи бандҳои 31, 33- 35-уми Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, диссертатсияи илмӣ-таҳассусие мебошад, ки барои рушди илми назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълимот дар бораи ҳуқуқ ва давлат аҳаммият дошта, дар он роҳи ҳал ва коркарди нави илман асоснокшудаи назариявӣ дарҷ шудааст, ки барои рушди давлатдорӣ мубрам мебошад.

Диссертатсия аз ҷониби муаллиф мустақилона анҷом дода шуда, дорои ягонагии дохилӣ мебошад. Натиҷа ва нуктаҳои илмии диссертатсия барои илми ҳуқуқшиносӣ навгонӣ буда, саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро дар илм нишон медиҳанд.

Натиҷаҳои асосии илмии диссертатсия дар нашрияҳои илмии тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар маҷаллаҳои илмӣ ба таъри расидаанд, ки дар натиҷа мазмун ва моҳияти диссертатсияро ба пуррагӣ инъикос менамоянд.

Дар маҷмӯъ, бояд қайд намуд, ки таҳқиқоти диссертатсионии Қодирзода Тоҳир Қамар дар мавзӯи «Проблемаҳои назариявии ташаккули шуури ҳуқуқии судяҳо дар партави ислоҳоти судӣ- ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳқиқоти илмии мустақилона анҷомёфта буда, дар он натиҷаҳои нави илман асоснок ба даст омадаанд ва масъалаҳои амиқи илмиро ҳал менамояд. Муаллифи диссертатсия Қодирзода Тоҳир Қамар бошад, барои дарёфти унвони илмии доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълимот дар бораи ҳуқуқ ва давлат сазовор мебошад.

Дар заминаи гуфтаҳои болозикр, шуъбаи масоили назариявии давлат ва ҳуқуқи муосири Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи

А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

қарор кард:

1. Диссертатсияи унвонҷӯи дараҷаи илмӣ Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови АМИТ Қодирзода Тохир Қамар дар мавзӯи «Проблемаҳои назариявии ташаккули шуури ҳуқуқии судяҳо дар партави ислоҳоти судӣ- ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» кори илмӣ- таҳассусии анҷомёфта буда, ба талаботи муқарраргардида пурра ҷавобгӯ ва барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ бо 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълимот дар бораи ҳуқуқ ва давлат сазовор аст.

2. Диссертатсияи унвонҷӯи дараҷаи илмӣ Қодирзода Тохир Қамар дар мавзӯи «Проблемаҳои назариявии ташаккули шуури ҳуқуқии судяҳо дар партави ислоҳоти судӣ- ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълимот дар бораи ҳуқуқ ва давлат барои ҳимоя тавсия карда шавад.

Хулосаи мазкур дар ҷаласаи шуъбаи масоили назариявии давлат ва ҳуқуқи муосири Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон қабул карда шудааст.

Ба овоз монда мешавад: "тарafdор 9 нафар", "зид-нест", "бетараф- нест", хулоса яқдилона қабул карда шуд. Асос: протоколи ҷаласа №6 аз 29 марти соли 2024 мебошад.

Раисикунанда:

Сарҳодими илмӣ шуъбаи масоили назариявии давлат ва ҳуқуқи муосири Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

А.Р. Нематов

Котиби ҷаласа:

Лаборанти калони шуъбаи масоили назариявии давлат ва ҳуқуқи муосири Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Б.Ё. Нуралиева

Илоҳом Нематов А.Р. ва Нуралиева Б.Ё-ро тасдиқ мекунанд
Ҳозир калони кафедраи ИФСРи АМИТ
29.03.2024. Абдуқаримҷон

